

CYFARFOD:	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD:	EBRILL 21 ^{AIN} 2016
TEITL:	POLISI IAITH
AWDUR:	GERAINT OWEN, PENNAETH CEFNOGAETH GORFFORAETHOL
PWRPAS YR ADRODDIAD:	AMLINELLU TREFNIADAU AR GYFER GWEITHREDU GOFYNION Y POLISI IAITH YM MAES RECRIWTIO A PENODI

CEFNDIR

Yng nghyfarfod y Pwyllgor Iaith ar Ionawr 14^{eg} eleni, cyflwynwyd adroddiad yn gwahodd sylwadau'r aelodau ar bolisi iaith drafft ar gyfer y Cyngor cyn i'r drafft terfynol gael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn i'w fabwysiadu.

Bu i'r Cyngor fabwysiadu'r polisi yn ei gyfarfod ar Fawrth 3^{ydd} ac yn ystod y drafodaeth yno ac yng nghyfarfod y Pwyllgor Iaith yn Ionawr, cyflwynwyd sylwadau ynglŷn â threfniadau ac amserlen ar gyfer staff di-Gymraeg yn dysgu'r Gymraeg i'r lefel briodol.

Mae penderfyniad y Pwyllgor Iaith ar Ionawr 14^{eg} yn gofyn i'r Uwch Reolwr ofyn i'r Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, "oes yna amserlen o ran pryd y disgwylir i berson di-Gymraeg sy'n cael ei benodi i swydd ddysgu'r iaith a beth sy'n digwydd os nad yw'r person hwnnw yn cyrraedd y gofynion o fewn yr amserlen".

Yn yr un cyfarfod derbyniodd aelodau'r Pwyllgor gyflwyniad gan y Swyddog Datblygu Gweithlu/Cyd-gysylltydd Iaith Gymraeg ar y gefnogaeth a ddarperir i staff er mwyn dysgu'r Gymraeg a'r trafferthion a wynebir yn hynny o beth e.e aneglurder ynglŷn â lefel iaith ar gyfer swydd a'r diffyg cyfeiriad am hyfforddiant iaith o ganlyniad.

DYNODIAD IEITHYDDOL SWYDDI

Yn unol â'r gofyn yn y Polisi Iaith (a'r cyn Gynllun Iaith), mae gan bob swydd o fewn y Cyngor ddynodiad lefel iaith (gweler y Fframwaith yn Atodiad 1). Mae'r dynodiad yn adnabod y gallu ieithyddol, yn y Gymraeg a'r Saesneg, sydd ei angen er mwyn cyflawni gofynion y swydd benodol a hynny o dan dri phennawd h.y. gwrando a siarad, darllen a deall ac ysgrifennu.

Dynodir y lefel ieithyddol ar gyfer pob pennawd fel;

Elfennol
Canolig
Gallu
Rhugl

ac mae eglurhad byr yn cadarnhau beth a olygir yn ymarferol. Fodd bynnag mae yna dystiolaeth nad oes ystyriaeth ddigonol yn cael ei roi cyn dynodi'r lefel iaith briodol ar gyfer swyddi e.e. dynodiad "rhugl" ar gyfer swydd ple nad oes gofyn i gyflwyno adroddiadau ysgrifenedig.

Hyd yn oed pan fo'r lefel ieithyddol briodol yn cael ei adnabod a bod angen i'r unigolyn a benodir ddysgu neu loywi'r Gymraeg i gyrraedd y lefel berthnasol, nid oes meini prawf cydnabyddedig yn perthyn i'r lefelau presennol ac mae unrhyw asesiad yn ddibynnol i raddau helaeth ar ddehongliad a barn proffesiynol y Cyd-gysylltydd mewn ymgynghoriad hefo'r rheolwr llinell.

Yn sgîl hyn oll, mae gwaith ar y gweill i geisio unioni'r sefyllfa trwy, yn y lle cyntaf, bennu lefelau iaith ymarferol sy'n cyd-fynd hefo lefelau iaith CBAC Cymraeg i Oedolion sef Mynediad, Sylfaen, Canolradd ac Uwch (gweler Atodiad 2).

Byddai cytuno'n derfynol ar y diffiniadau hyn nid yn unig yn cynnig arweiniad gwell i reolwyr ar gyfer dynodi lefelau ieithyddol priodol ond hefyd yn cynnig safonau cydnabyddedig ar gyfer mesur y cynnydd a chyrraedd unigolyn.

Cyfeiriwyd yn y cofnod o gyfarfod Ionawr 14^{eg} 2016 at amserlen ar gyfer dysgu'r Gymraeg i'r lefel briodol. Nid oes amserlen benodol yn cael ei gosod ar gyfer dysgwyr ond defnyddir canllawiau Cymraeg i Oedolion, sydd eu hunain yn cydnabod bod amserlen addas ar gyfer gwahanol unigolion yn gorfod bod yn hyblyg ac yn amrywio h.y. fel canllaw, defnyddir y canlynol;

Mynediad – 120 awr
Sylfaen – 120 awr
Canolradd – 240 awr
Uwch – 360 awr

Byddai hyn yn gyfanswm o 840 awr i unigolyn a benodir i swydd ple bo angen bod yn rhugl yn y Gymraeg a phle na fyddai gan y swyddog unrhyw allu i gyfathrebu yn y Gymraeg cyn hynny.

Dyma ddyfyniad gan un o ddarparwyr cyrsiau Cymraeg i Oedolion;

*“Roedden ni'n arfer perswadio pobl i wneud Sylfaen ar ôl dwy flynedd o Wlpan, ond dan ni'n gweld hynny fel nod rhy uchelgeisiol i'r mwyafrif erbyn hyn. **Ar ddiwedd eu trydedd flwyddyn mae'r rhan fwy o ddysgwyr yn gwneud Sylfaen y dyddiau hyn, ac wedyn Canolradd ar ddiwedd y bedwaredd.***

Mae'r arweiniad arbenigol felly yn awgrymu na ddylid bod yn gosod cyfyngiadau amser penodol a bod lle i fod yn hyblyg os am weld unigolion yn llwyddo.

TANBERFFORMIAD

Fodd bynnag, cydnabyddir bod angen cyfarch sefyllfaoedd i'r dyfodol ple nad yw'r cyrraeddian yn dderbyniol a hynny yn yr un modd ag y byddai'r Cyngor yn ymdrin â thanberfformiad yng nghyswllt unrhyw agwedd arall o waith swyddogion unigol (gweler gopi o'r Polisi Ymdrin â Thanberfformio o fewn yr amodau gwaith lleol).

Nôd y polisi yw gwella'r perfformiad ac adnabod camau i'w cymryd a thargedau i'w cyflawni pan fo diffyg gallu i gynnal cyfrifoldebau yn effeithiol yn pery pryder.

ARGYMHELLIAD

Bod y Pwyllgor yn cyflwyno sylwadau ar y trefniadau presennol ac arfaethedig a datgan cefnogaeth i'r cyfeiriad cyffredinol a gynigir.